

GAŠPER PETERNEL

KRIŽEV POT PETRA JOVANOVIČA

Peter Jovanovič živi in umetniško zori v istih krajih, kjer sem sam odraščal. Mimobežno so se mi kot otroku usedle v spomin podobe izpod oltarja in freske apostolov na župnišču, še bolj pa risbe, ki so visele na stopnišču javorske šole... Takrat se mi je to zdel silno nenavaden svet. Velike oči otročjih podob so s čudenjem sprejemale duhovna sporočila vaških templjev modrosti. Kot da bi umetnik hotel z nami k maši, verouku, v šolo...

Jovanovič ni naivec diletant, ampak umetnik samouk. Ustvarja mimo zgodovinskih okvirjev umetnosti, tudi tistih naivnih, ki so na začetku njegove ustvarjalne poti vznikali v žirovskih koncih. Tako ostaja slogovno brezčasen, ne pa več brezprostoren. Digitalni svet ni zanj. Razmišlja s sredstvi, ki so mu dosegljiva, jih pozna in so mu blizu. Z lesom in peresom. Predvsem pa z dušo.

Umetnikova mladost se je dogajala v nekih drugih časih. V šole je bilo iz Žetine predaleč, pa si je umislil drugačen pouk - prisluškovanje naravi. Ni naključje, da svoje kiparske forme izvaja iz lesenih debel, ki ga obdajajo že celo življenje. Razvil je samosvoj stil, ki jedrnate oblike prilagaja osnovnemu kubusu lesa. S spoštljivo preprostostjo nagovori opazovalca, da začuti harmonijo materiala in vsebine, telesnine in duha. Njegova umetnost je ljudska in ekspresivna. Ima izjemen smisel za čisto risbo, kar odlikuje ravno njegove reliefe. S črtami ustvarja podobe, ki nagovarjajo kot on sam, ko ga srečaš: neposredno in odločno, pa vendar s skrito toplino, ki se napaja v pesmih, zgodbah in pripovedih.

Veličina njegove umetniške duhovnosti se skriva v modrosti preprostega človeka. Z izpovednimi potezami nas prepoznavne podobe nagovorijo skozi umetnikovo čutenje. Opazujejo, molijo, prosijo, jokajo, kričijo, obnemijo. Vprašani morale, trpljenja, minljivosti, onostranstva,... se loteva skozi prizmo čuječega stika z naravo in vero, ki mu je bila položena v srce. Sakralne teme meditira v hrepenečem iskanju božje navzočnosti, pa vendar vedno ostane izrazno prizemljen. Ravno tako upodablja križev pot. Minljivost, ki jo zgodba napoveduje, se upira sanjarjenju po večnosti. Z linijo in črto poetizira motive in išče odrešitev z zelo jasno metaforo: Kristusovo telo je duša. Čutno upodobljeno, izvito iz podob zemlje, neba, dreves, vode, korenin, golote,... je Kristus človek kot vsak izmed nas. Tesnoba zaradi svoje usode od postaje do postaje ponižno čaka na milost spo-

znanja. Temo obdeluje s pikami, črtami, krogi in raznimi simboli, ki stilizirano risbo puščajo v polju stvarnosti. Podobe ustvarja s simbolnimi liki, med katerimi je ravno krog izhodišče pralepega, iz katerega potem intuitivno izpeljuje dotično vsebino. Z obračanjem perspektiv pri gradnji teles in prostora postane izpoved še bolj osebna. Likovno to poudarja s površinskimi ritmi ostrih in kratkih obrezov, prelivih mehkih in trdih oblik, ki so včasih dramatične, včasih lirično senzibilne. Vse pa zajete v jasne zaključene volumne, ki premišljeno dogradijo reliefni prostor. Umetniku ni potrebno zajemati iz abstrakcije, ker je zanj božje sporočilo utelešeno v umetnosti njegovega življenja.

Jovanovičev kontemplativni umetniški monolog v desetletjih ustvarjanja in nešteti spremembah percepcije umetnosti dobiva posebno umetniško moč. Tako neposredno ne uspe vsak umetnik nagovarjati gledalca. Sporočilo ne prestopi globokega teološkega moraliziranja, ampak ostane v iskanju preprostih življenjskih resnic, ki ostajajo večne samo po zdravi kmečki pameti. V takem vzdušju se podob Jovanovičevega križevega pota dotakne pesnitev Tomaža Hostnika. Hudomušnost narečne besede groteskno poudarja tragiko nerazumljene Kristusove usode, kar kipar v uporu lesa ilustrira z že znano pravljico maniro anatomske nepravilnih oblik.

Kakor pravi umetnik sam: »Ne moreš slikati otroka, če otroka nimaš v sebi!« Pa bo nekaj tega držalo tudi za njegov umetniški križev pot.

Foto: A. Pavel Florjančič

Križ visi na sten.

Križ lisen.

Tih ke oru gor nad grapa,

težk ke topla kravja sapa.

Križ lisen.